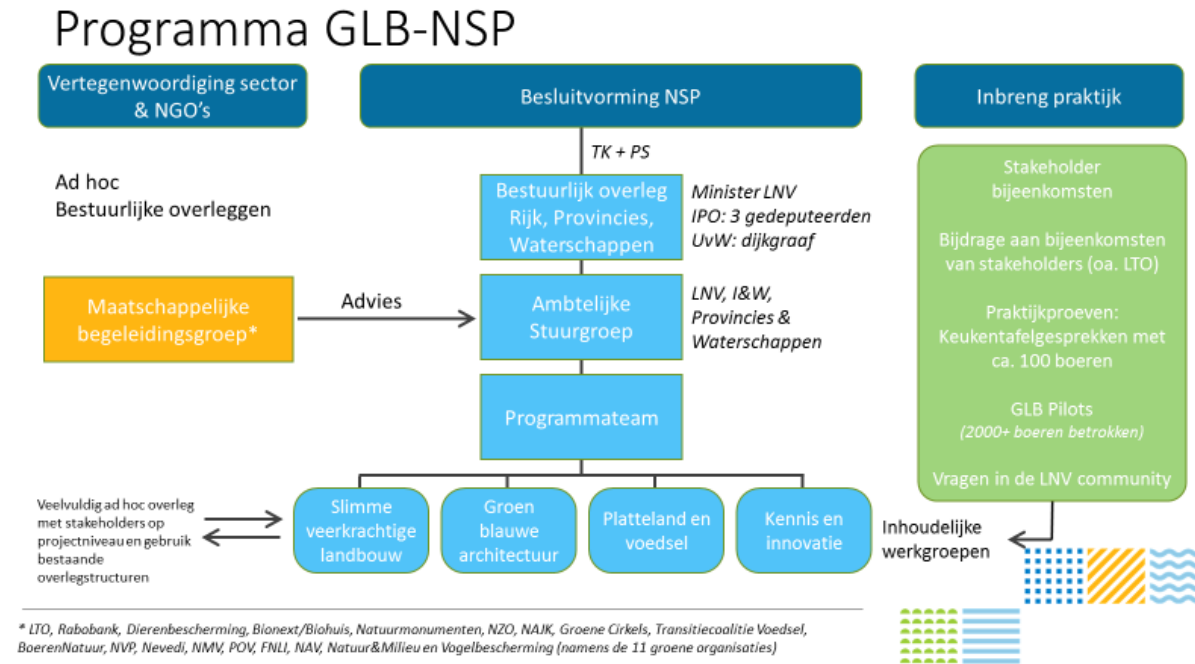

Consultatie van partners

Het NSP-GLB is bij uitstek een plan geworden waarbij velen hun input hebben kunnen geven. En dat op alle niveaus, van praktische input en innovatie op het boeren erf, tot ambtelijk en bestuurlijk. Dit is in onderstaande plaat visueel weergegeven.

Figuur 1. Overzicht structuur Programma GLB-NSP.

Interbestuurlijk programma

Het programma waarin het NSP is ontwikkeld, is een interbestuurlijk programma. Het Rijk en de provincies zijn beide opdrachtgever. In de programmaorganisatie werken het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV, Agro en Natuur), de provincies, waterschappen, Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W, water en milieu) samen aan de voorstellen. Medewerkers van de verschillende organisaties zijn vertegenwoordigd in het programmteam en de verschillende werkgroepen. Hetzelfde geldt voor de stuurgroep en het bestuurlijk overleg waarin Rijk, provincies en waterschappen vertegenwoordigd zijn. Het programmteam komt wekelijks bij elkaar. De stuurgroep is 21 keer

bijeen geweest om het programma aan te sturen en de bestuurlijke overleggen voor te bereiden. Het bestuurlijk overleg is acht keer bijeengekomen (zie overzicht interbestuurlijke bijeenkomsten hieronder).

De overige relevante overheden, waaronder gemeenten zijn betrokken in het zogenaamde liaison overleg, wat eens in de zes weken bijeenkomt.

Bestuurlijke overleggen met belanghebbenden

Regelmatig heeft de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een afstemmingsoverleg gehouden met zowel de natuurorganisaties als de sectororganisaties. Zie overzicht belangrijkste bijeenkomsten met belanghebbenden hieronder. Ook de gedeputeerden van de provincies hebben bestuurlijke overleggen met belanghebbenden gevoerd.

Maatschappelijke begeleidingsgroep

Belanghebbende partijen, van boeren- tot natuurorganisaties, nemen deel in de maatschappelijke begeleidingsgroep (MBG). Deze groep is adviseur van de Stuurgroep en wordt meegenomen in de voorstellen voor het NSP en mogen daarop reageren. Vanaf 2019 tot en met 2021 is de MBG zo'n 25 keer geraadpleegd en direct betrokken bij de geleidelijke opbouw van het NSP. Vanaf het moment dat er een sterkte- en zwakteanalyse is gemaakt, tot aan het moment dat het NSP in definitieve vorm is ingediend. De MBG bestaat uit een omvangrijke groep organisaties met uiteenlopende belangen. Dat heeft bijgedragen aan de zoektocht naar de juiste balans. De MBG kwam eens in de circa zes weken bijeen.

De maatschappelijke begeleidingsgroep bestaat uit vertegenwoordigers van:

- Bionext/Biohuis
- BoerenNatuur
- Dierenbescherming
- Federatie Nederlandse Levensmiddelen industrie (FNLI)
- Groene Cirkels
- Land- en tuinbouworganisatie (LTO)
- Natuur & Milieu
- Natuurmonumenten en Vogelbescherming namens 11 Groene organisaties
- Nederlands Agrarisch Jongeren Kollektief (NAJK)
- Nederlandse Akkerbouw Vakbond (NAV)
- Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV)
- Nederlandse Vakbond Pluimveehouders (NVP)
- Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie (Nevedi)
- Nederlandse Zuivelorganisatie (NZO)
- Producenten Organisatie Varkenshouderij (POV)
- Rabobank
- Transitiecoalitie Voedsel
- Wereld Natuurfonds (biodiversiteitsmonitor)

Reguliere thematische overleggen met stakeholders

De inhoudelijke werkgroepen hebben bij de uitwerking van de voorstellen thematisch veelvuldig overleg gevoerd met stakeholders, op ad hoc basis en gebruikmakend van bestaande overlegstructuren. Daarnaast was er circa eens in de zes weken informeel overleg met zowel de groene organisaties als de boeren organisatie waar bijgepraat werd over het proces en mogelijke praktische invullingen verkend werden. De werkgroep groenblauwe architectuur had circa één keer per maand afstemmingsoverleg met de collega's van provincies en betrokken lijn-afdelingen van LNV. Daarnaast was er circa één keer per twee maanden overleg met de 20 waterschappen (themagroep GLB). Op verzoek werd aan belanghebbenden toelichting gegeven over de stand van zaken van het nieuwe GLB. Ook werden werkbezoeken georganiseerd zowel op landelijk niveau als op provinciaal niveau om te checken en overleggen met de belanghebbenden hoe bestaande situaties zich verhouden tot het nieuwe GLB.

GLB pilots

De grootst merkbare verandering in het nieuwe GLB voor boeren, is de eco-regeling. In zeven verschillende pilots is gewerkt aan het ontwerpen van de eco-regeling en een puntensysteem. Deze pilots zijn uitgevoerd door BoerenNatuur en LTO. Daarbij waren in totaal ongeveer 800 agrariërs betrokken. Het ontwerp van de eco-regeling en de opgenomen eco-activiteiten is in grote mate gebaseerd op de uitkomsten en aanbevelingen uit deze pilots. Er was regelmatig overleg tussen de koepel van de pilots en de GBA werkgroep. Via [deze link](#) vindt u een overzicht van de GLB pilots. In [deze video](#) vertellen agrariërs over hun ervaringen in dit proces. (zie "Bijlage bij ecoregeling; eindrapport GLB pilots 2019-2021" voor het rapport.)

Praktijkproef

Om tot een goede invulling te komen van de eco-regeling, is onder andere een praktijktoets gehouden met ruim 100 agrariërs. Met behulp van een adviseur hebben zij uitvoerig gesproken welke mogelijkheden er voor hen zijn en hebben bijna 70 boeren met behulp van een rekentool gekeken in hoeverre een scenario met specifieke voorwaarden, eco-activiteiten en waardering ook werkbaar en toepasbaar is. Aanbevelingen zijn meegenomen in de eco-regeling zoals deze is ingediend. (Zie "communicatie bijlage 1: praktijktoets 2020" voor het rapport.)

LNV community

De LNV community is een platform bestaande uit boeren waar op kwalitatieve wijze getoetst kan worden wat boeren van voorgenomen beleid vinden. In de periode oktober/november 2020 is de LNV community geraadpleegd over het nieuwe GLB in het algemeen, en de ecoregeling in het bijzonder. (Zie "communicatie bijlage 2: 4G's in het nieuwe GLB: gelijk, groen, gemak en groei" voor het rapport.)

Conferenties

Er zijn enkele (online) conferenties gehouden voor een breed publiek van belanghebbenden, een start conferentie, eind 2020 en medio 2021 over de eerste contouren van het NSP. Belanghebbenden werden direct per mail uitgenodigd, ook was het mogelijk om via een open inschrijving via toekomstGLB aan te melden. Zie de overzichtslijst voor de verschillende webinars en outcome.

Webinars en informatiebijeenkomsten

Gedurende het hele proces zijn vele webinars en informatiebijeenkomsten georganiseerd. Zie de overzichtslijst hieronder voor de belangrijkste bijeenkomsten.

Communicatie en website toekomstGLB

Via ToekomstGLB.nl en twitter.com/toekomstGLB is continu gecommuniceerd over de ontwikkeling van het NSP. Op Europees en nationaal niveau, zowel politiek als ambtelijk. Ook is er op de website veel aandacht voor verschillende belangen. Belangenpartijen krijgen de ruimte hun standpunten uit te dragen. Daarnaast is er het NSP in opbouw te vinden, waar al in een vroeg stadium de bouwstenen zijn benoemd.

Op nsp-toekomstglb.nl is een publieksversie van de hoofdlijnen van het NSP gecommuniceerd in juni 2021, om daarmee de maatschappelijke en politieke discussie te stimuleren. Ook zijn verschillende animaties gemaakt. Bijvoorbeeld [deze](#), die uitlegt hoe we tot een nieuw GLB komen en [deze](#), over de werking van de eco-regeling.

Communicatie gericht op boeren website rvo.nl/nieuw-glb

Deze website is speciaal gericht op boeren om hen te informeren over het nieuwe GLB. Hier zijn korte nieuwsberichten te vinden, podcasts en een informerend webinar (30 november 2021). Deze website zal ook in 2022 boeren informeren over het nieuwe GLB, er staan nieuwe podcasts en webinars in de planning.

E-mail

Het programma heeft een eigen mailbox. Hier zijn ruim 200 berichten binnen gekomen, variërend van vragen om extra informatie tot verzoeken om een gesprek, en ideeën om op te nemen in het nieuwe GLB. Iedereen is beantwoord, circa tien mails leidden tot (telefoon of videogesprekken). Op verzoek toelichting gegeven over het nieuwe GLB.

Ter inzage legging concept NSP en strategische MER

De formele ter inzage legging van de uitgebreide samenvatting van het concept NSP en strategische MER vindt plaats van 22 december tot en met 1 februari. Deze documenten zijn te vinden op toekomstGLB.nl.

Overzicht Interbestuurlijke overleggen (Rijk, provincies en Waterschappen):

datum	Belangrijkste outcome
06-10-2020	In dit bestuurlijk overleg werd de stand van zaken van de invulling van het NSP besproken. In de bespreeknotitie werd aangegeven wat de keuzes zijn aan de hand van een analyse van de behoefte van de 9 EU-doelen in Nederland. Ook bevatte de bespreeknotitie een beschrijving van de groenblauwe architectuur wat is gericht op het verbeteren van de prestaties op het gebied van klimaat, natuur en milieu. Als laatste werd een outline van de inhoud en proces van het GLB/NSP besproken die is gebruikt voor het informeren van de 2e Kamer, Provinciale Staten en waterschapsbesturen. Het bestuurlijk overleg heeft ingestemd met de bespreeknotitie en de outline.
11-02-2021	In dit Bestuurlijk Overleg stond op de agenda de voorgestelde werkwijze hoe de landenspecifieke aanbevelingen te verwerken in het NSP; in te stemmen met een verkenning naar mogelijke toepassing van artikel 18, 66 en 67 voorgebiedsgerichte opgaven, en een verkenning naar verbreding van de ANLb in relatie tot de eco-regelingen; een eerste verkennende gedachtewisseling over verdeling van de GLB budgetten over de eerste en tweede pijler; in te stemmen met een governance aanpak die uitgaat van gezamenlijk programmeren. Er werd met alle punten ingestemd, daarnaast gaven de provincies aan behoefte te hebben aan doorrekeningen van de gevolgen van het nieuw voorgestelde beleid, er is afgesproken een (fictieve) doorrekening te laten maken en deze in het BO van april of juni te agenderen.
22-04-2021	In dit bestuurlijk overleg werden de leden geïnformeerd over de voortgang van de Brusselse onderhandelingen. Daarnaast werden een aantal keuzes voorgelegd ten aanzien van de grondgebonden interventies voor een GBA structuur. Daarnaast is een voorstel voorgelegd voor Kennis en Samenwerking. De bestuurders maken zich zorgen over de late besluitvorming in Brussel, ze hechten eraan desondanks vast te houden aan de planning om eind dit jaar het NSP in te kunnen dienen. Het BO stemt in met de voorkeursvariant, die zowel landsdekkendemaatregelen in de eco-regeling voor het peloton omvat, als specifieke opgaven in gebieden via de tweede pijler. Het bestuurlijk overleg onderstreept het belang van kennis en innovatie en gaat akkoord met het inhoudelijke voorstel.
17-06-2021	Het BO geeft aan dat de cumulerende effecten van de GLMC's nader uitgewerkt moeten worden alvorens over de GLMC's te kunnen beslissen. Er wordt gesproken over de overheveling en de mogelijkheden om verduurzaming mogelijk te maken in de eerste en tweede pijler. De concept invulling van de interventies liggen voor. Provincies willen aandacht voor de deelnamebereidheid van boeren en willen voldoende basisinkomenssteun behouden. De unie van waterschappen pleit voor een verduurzaming op een groot areaal, daarvoor zijn voldoende middelen in de eerste pijler nodig, met name voor de eco-regeling.
05-07-2021	Er is een akkoord over de NSP verordeningen in de triloog. Het bestuurlijk overleg is akkoord met een overheveling van 15% voor het jaar 2023. De invulling van de GLMC's komt in september aan de orde, als helder is wat er precies in het nieuwe akkoord staat. Partijen maken principe afspraak over aanvalsplan Grutto in NSP.
09-09-2021	De conditionaliteiten worden besproken, de provincies geven aan de balans tussen de tweede pijler en de conditionaliteiten belangrijk te vinden. De provincies zijn verrast door de zware invulling van de baseline in het Europese akkoord over de NSP verordeningen. Het bestuurlijk overleg wil meer inzicht in de samenhang tussen het zevende nitraat actieprogramma en de conditionaliteiten in het NSP. Er is waardering voor de praktijktoets, goed dat er aandacht is voor de signalen uit de akkerbouw, o.a. dat de lat bij de conditionaliteit hoog ligt.
29-11-2021	Het BO is akkoord met de lijn van de integrale versie. De GLMC's sluiten zo veel als mogelijk aan bij het zevende actieprogramma nitraat en de baseline EU. Het BO gaat akkoord met een stapsgewijze verhoging van de overheveling van 15% in 2023 naar 30 % in 2027. Het Bestuurlijk overleg besluit dat het beschikbare budget voor de eco-regeling minimaal gelijk moet blijven tijdens de oplopende overheveling. Het BO besluit over de gebiedsgerichte aanpak ten behoeve van Veenweiden en overgangsgebieden N2000. De provincies vragen aandacht voor de gezamenlijke regie en uitvoering.

6-12-2021	Het bestuurlijk overleg is akkoord met de inhoud en de financiële verdeling van het NSP en heeft afspraken over de cofinanciering van de tweede pijler gemaakt. Het programmateam wordt gevraagd om in de uitwerking rekening te houden met voldoende mogelijkheden voor de akkerbouw in het NSP om bij te dragen aan milieudoelstellingen en een deel van het verlies aan basispremie daarmee terug te verdienen. De waterschappen spreken de waardering uit dat de water gerelateerde thema's goed terugkomen in het NSP. De provincies herkennen de provinciale inbreng in het NSP en willen de afspraken over LEADER in 2022 nader uitwerken. Partijen gaan begin 2022 afspraken maken over de opzet van nationale monitoring.
-----------	--

Overzicht belangrijkste bijeenkomsten voor belanghebbenden GLB-NSP 2019 – 2021

Datum	Item	Totaal aantal bezoekers op locatie	Totaal aantal kijkers	Outcome
21-09-2018	Werkbezoek BoerenNatuur en Duurzame Zuivelketen in Loenen aan de Vecht			Verkennen nieuwe GLB Pilots, testen van nieuwe instrumenten om grote groepen in beweging te krijgen op het gebied van milieu, landschap en klimaat. Presentatie over de pilot biodiversiteitsmonitor voor de veehouderij van WWF, Rabobank en Friesland Campina. Bijpraten over de concept verordening voor het nieuwe GLB van 1 juni 2018, o.a. de planning, het nationaal strategische plan en de nieuwe eco-regeling. Overig o.a.: Duits punten systeem, stand van zaken akkerbouw biodiversiteitsmonitor.
15-11-2018	Workshop nieuw GLB POP3 netwerkdag	2 keer ca 30		Presentatie van de Europese Commissie voor de POP3 netwerkdag deelnemers
11-12-2018	Bijeenkomst over risicobeheer met vertegenwoordigers primaire landbouw (plus een aantal brancheorganisaties)			Naar aanleiding van <u>Kamerbrief van 23 november</u> om na te denken over risicobeheer in de landbouw met vertegenwoordigers van de landbouwsector. Afsproken aan welke maatregelen behoefte is, alsook of de tweede pijler daar een goed instrument

				voor is, naast de vele andere nationale mogelijkheden die er zijn. Na onderzoek is besloten alleen de brede weersverzekering in het NSP op te nemen. Verzekeraars vonden de verantwoordingsystematiek van het NSP te zwaar voor deze relatief kleine producten.
28-03-2019	Gesprek op initiatief LNV met NAJK			Kennis maken met nieuwe bestuur NAJK, vele onderwerpen besproken die belangrijk zijn voor jonge landbouwers. Waaronder het GLB. De vraag is gesteld of het mogelijk is vestigingssteun toe te voegen aan de tweede pijler voor jonge boeren, vergelijkbaar met Vlaanderen. Dit is opgepakt door de werkgroep slimme veerkrachtige landbouw, in goed overleg met NAJK.
12-04-2019	Werkbezoek Cargill met Nederlandse Vereniging Zetmeelfabrikanten, circulaire economie			In hoeverre is in het GLB ruimte voor circulaire economie? Dit wordt opgepakt door werkgroep slimme veerkrachtige landbouw.
24-04-2019	Overleg risicobeheer: voorzorgsparen en andere instrumenten (onderlinge fondsen en verzekeringen met LTO, NAJK, Ned Verbond Verzekeraars, Ned Vereniging Banken, (VLB)			Dit is een aantrekkelijk idee. Verzekeraars en banken blijken echter de verantwoordingsystematiek te zwaar te vinden in relatie tot de relatief kleine omvang van deze producten. Er wordt onderzocht of een regeling met nationale middelen mogelijk is.
26-04-2019	Gesprek over nieuwe GLB met Avebe /(Nederlandse Vereniging van zetmeelfabrikanten			De stand van zaken toelichten rond nieuwe GLB-verordeningen en NSP. Avebe maakt zich zorgen over de toekomst van de zetmeelaardappelteelt. Ook vraagt Avebe om de mogelijkheid bij het ANLb en andere regelingen in de tweede pijler om vooraf uit te betalen.
15-05-2019	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Kennismaking met alle leden en welke belangen ze vertegenwoordigen.

17-05-2019	Werkbezoek, circulaire economie met Cosun/Suikerunie			Dit is een breder werkbezoek. In hoeverre kan het GLB duurzame suikerproductie ondersteunen? En innovaties om bietenloof optimaal te gebruiken? Het eerste kan wellicht in de eco-regelingen, het tweede kan nu al in de tweede pijler, het voornemen is dat dit zo blijft. Suikerunie pleit ervoor om dit soort innovatieregelingen voor heel Nederland gelijk te houden, het wisselt nl per provincie wat kan, waardoor in enkele provincies er geen subsidie mogelijkheden zijn voor duurzame innovatie in de suikerbietenenteelt. Dit leerpunt wordt meegenomen in de werkgroep slimme veerkrachtige landbouw.
23-05-2019	Start Conferentie NSP, woonindustrie Nieuwegein	320		Input van de 10 SWOT workshops is meegenomen in de houtskool-SWOT, In de middag werd het brede speelveld van het GLB verkend en de basis gelegd voor een goede samenwerking met de vele stakeholders. Tevens zijn de eerste ideeën geoogst voor de werkgroepen van het NSP. Verslag: In gesprek met minister Schouten en gedeputeerde Staghouter – NSP Conferentie (magazine-on-the-spot.nl)
27-08-2019	Gesprek Producentenorganisatie Varkenshouderij (POV) met werkgroep slimme veerkrachtige landbouw			Mogelijkheden verkend voor producenten organisaties in het NSP.
30-09-2019	Bijeenkomst met alle sectoren die het convenant voor het diergezondheidsfonds hebben getekend met o.a. platform overleg DGF			Verkend of de systematiek van het diergezondheidsfonds ook in het nieuwe GLB past.
07-11-2019	POP3 netwerkwerkdag: onderdeel informatie overdracht nieuwe GLB.	160		Informereren deelnemers van netwerkplatteland over stand van zaken Nationaal Strategisch Plan en de transitie periode.

9 en 17-11-2019	Sectorale interventies: wat is het? Mogelijkheden? Wensen?			Verkennde workshop voor vertegenwoordigers dierlijke sectoren (9-11) en plantaardige sectoren (17-11)
28-11-2019	Themadag werkgroep Groen Blauwe Architectuur	54		Presentatie tussenstand GLB pilots, er is reeds geëxperimenteerd met governance systemen. Kennis blijkt een belangrijk onderdeel van effectief boeren helpen bij het nemen van duurzame maatregelen. De plannen voor de veldexperimenten van 2020 zijn gereed.
10-12-2019	Bijpraten GLB-NSP provincie Drenthe	40	-	Meer betrokkenheid vanuit de provincie Drenthe gerealiseerd, tegelijkertijd de provincie medewerkers geïnformeerd over de laatste stand van zaken.
20-01-2020	Puntensysteem van het GLB en biodiversiteitsmonitor & kringlooplandbouw	43	-	Eerste verkenning hoe de KPI's (Kritieke Prestatie Indicatoren) van de biodiversiteitsmonitor en kringlooplandbouw zich verhouden tot het puntensysteem van het GLB. Uitkomsten zijn meegenomen in de GLB pilots puntensysteem, welke input geleverd hebben voor een praktisch uitvoerbaar puntensysteem. De systematiek van de eco-regeling is anders dan het KPI systeem. In de eco-regeling worden concrete maatregelen vergoed, de KPI's gaan uit van doelbereik, de boer is vrij hoe het doel te realiseren. In het puntensysteem is voor maatregelen gekozen die bijdragen aan de KPI's van de biodiversiteitsmonitor en kringlooplandbouw zodat synergie tussen alle drie de systemen gecreëerd wordt.
19-01-2020	Vervolg overleg POV			Nader overleg over mogelijkheden sectorale interventies en diergebonden eco-regelingen

27-01-2020	Bijpraten GLB-NSP provincie Gelderland	30	-	Provincie medewerkers geïnformeerd over de laatste stand van zaken.
28-01-2020	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			In dit overleg werd de MBG geïnformeerd over de stand van zaken Brusselse traject rondom herziening GLB en Transitieperiode in relatie tot NSP, alsook over de stand van zaken mbt tot het GLB-NSP. Daarnaast is de houtskoolversie SWOT – besproken, MBG leden kunnen voor de definitieve versie aanvullingen en onvolkomenheden in de houtskool SWOT aan het secretariaat sturen. Deze worden in de definitieve SWOT verwerkt. Daarnaast werd een informerende presentatie over de contouren van de Groenblauwe architectuur gegeven.
30-1-2020	Grutsk film over zes boeren in Friesland, samenwerking met LNV, inclusief discussie met de zaal	60	-	Meerdere afdelingen betrokken vanuit LNV en input gevraagd aan boeren waar zij tegenaan lopen. Leerlessen meegenomen in de verschillende werkgroepen van het GLB.
10-03-2020	Gesprek met BO Akkerbouw en LTO over nieuwe GLB, NSP en sectorale interventies		-	Vooraf uitleg gegeven over de nieuwe mogelijkheden voor sectorale interventies. Gelijk gepolst of de akkerbouw behoefte heeft aan dit type interventies.
26-06-2020	Bijpraten met Food.nl			Vooraf geïnformeerd wat het NSP wel en niet kan betekenen voor de foodsector.
02-07-2020	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			MBG is geïnformeerd over de besluitvorming in Brussel en de stand van zaken m.b.t. transitieperiode en het proces van tot standkoming van het NSP. Er zijn diverse presentaties gedeeld: onder andere GLB in het kort, en de GBA-hoofdstructuur, inclusief ecoregelingen en puntensysteem.

				Verder is stand van zaken werkgroep Kennis, Innovatie, netwerk en digitalisering besproken. Ook is er een toelichting Communicatie en stakeholdersbetrokkenheid gegeven in verband met Corona maatregelen. Fysieke bijeenkomsten konden niet plaatsvinden sinds de start van de lockdown, er worden nu webinars georganiseerd om het grotere publiek te informeren.
22-07-2020	Glastuinbouw Nederland			De glastuinbouw sector geïnformeerd over de mogelijkheden in de tweede pijler en de GMO.
18-08-2020	Werkbezoek GLBpilot akkerbelt			Kennismaking in de praktijk hoe een puntensysteem eruit kan zien. Werkgroep groenblauwe architectuur is bezig om op basis van dit systeem een puntensysteem voor de eco-regeling te ontwerpen.
27-08-2020	Werkbezoek BoerenNatuur en LTO			Stand van zaken GLB pilots, verschillende pilots experimenteren met een puntensysteem, dit biedt een goede basis voor een eco-regeling die verschillende maatschappelijke doelen bediend (klimaat, biodiversiteit, landschap, water).
10 & 16-09-2020	Extra ingelaste informatie sessies Maatschappelijke Begeleidingsgroep (twee maal dezelfde agenda, zodat iedereen aan kan sluiten op deze korte termijn).			Informatiesessies over belangrijkste ontwikkelingen rondom het GLB, waaronder de laatste ontwikkelingen in Brussel en met betrekking tot de transitie periode.
22-09-2020	Webinar Puntensysteem voor de eco-regeling.	-	450	Ca 180 vragen zijn persoonlijk beantwoord. Naar aanleiding van het webinar is een Q&A gemaakt. https://youtu.be/lActlxo-pFs
28-09-2020	Werkbezoek GLB Pilot Kleinschalige Landbouw			Aandacht gevraagd voor o.a. ondersteuning landschapselementen rondom kleine akkers (ca 1 ha).

				Werkgroep groenblauwe architectuur neemt dit mee in de GLMC's en de eco-regeling.
06-10-2020	Online workshops plattelandontwikkeling incl. leader	-	52	Input meegenomen naar werkgroep Plattelandontwikkeling, met name de behoefteanalyse aangescherpt.
08-10-2020	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Naast de stand van zaken in Brussel, terugkoppeling bestuurlijk overleg (LNV-IPO-UvW) over GLB-NSP en Transitie. Toelichting aanvullende onderzoek in het kader van de SWOT. Stand van zaken ontwikkeling puntensysteem voor de eco-regeling besproken.
14-10-2020	Online workshops voedsel en dierenwelzijn	-	47	Input meegenomen naar werkgroep Voedsel, met name de behoefteanalyse is verrijkt.
29-10-2020	Online verdiepbijeenkomst Biodiversiteit voor Groene Organisaties		16	Info over de groenblauwe architectuur, de beoogde maatregelen en de behoefteanalyse. De groene organisaties vinden het punten systeem, en de zogenaamde schijf van vijf heel interessant. Ze zijn zeer benieuwd naar de concrete maatregelen.
04 & 10-11-2020	Maatschappelijke Begeleidingsgroep (twee maal dezelfde agenda zodat iedereen op deze korte termijn aan kan sluiten).			Extra informatiesessies over belangrijkste ontwikkelingen rondom het GLB. Waaronder de besluitvorming in Brussel, inclusief de transitie periode. Het akkoord van de raad van landbouw ministers toegelicht.
02-12-2020 en 03-12-2020	Online Conferentie I'm in, Twee dagen webinars en online workshops over verschillende onderwerpen van het nieuwe GLB Nationaal Strategisch Plan.			In alle webinars was gelegenheid was voor het stellen van vragen, de meest gestelde vragen zijn terug te vinden op: https://www.toekomstglb.nl/wat-verandert-er

				De leerlessen zijn door de werkgroepen verwerkt in het concept NSP.
02-12-2020	Webinar GLB in vogelvlucht	-	322	Op een eenvoudige manier is iedere betrokkene van het GLB-NSP bijgepraat naar de stand van zaken in hoofdlijnen. https://youtu.be/gaKZxGw3INy Verslag: Conferentie I'm In: GLB in vogelvlucht Nieuwsbericht Toekomst GLB
02-12-2020	Webinar Van Brussel naar Boer	-	319	Er is een overzicht gegeven van wat het GLB kan bijdragen aan toekomstbestendige landbouw. https://youtu.be/Uve8sKlyX4g Verslag: Conferentie I'm In: Van Brussel naar boer Nieuwsbericht Toekomst GLB
02-12-2020	Workshop Vitaal platteland: aantrekkelijk voor wonen, werken recreëren	-	96	Stand van zaken uitwerking is getoetst bij deelnemers die tevens zijn geïnformeerd Verslag: Conferentie I'm In: Workshop Vitaal Platteland Nieuwsbericht Toekomst GLB
02-12-2020	Samenwerken, kennis delen en investeren: wie wil dat nou niet?	-	122	Workshop waar deelnemers geïnformeerd werden over mogelijkheden van de verschillende onderdelen van het GLB op het gebied van samenwerken, kennis delen en investeren. Wat kun je zoal doen als ondernemer straks in het nieuwe GLB. Ook was er mogelijkheid tot vragen stellen en het gesprek aan te gaan.
03-12-2020	Webinar The last mile: hoe komt kennis en innovatie op het boerenerf?			Leerlessen uit POP3 voor het NSP, deze zijn verwerkt door de werkgroep KIND (Kennis en Innovatie, Netwerk & Digitale strategie)

				https://www.youtube.com/watch?v= MgDUQcyW3E
03-12-2020	Talkshow I'm In	-	389	Talkshow met o.a. minister LNV en gedeputeerde, betrokken boeren en natuurorganisaties die met elkaar in gesprek zijn gegaan. https://youtu.be/KlpA1JketM
03-12-2020	Workshop Slim en veerkrachtig boeren nu en in 2030: hoe kan het GLB daarbij helpen? (twee keer, vanwege de grote belangstelling).	-	74 & 81	Welke maatregelen in het NSP helpen boeren het beste in te spelen op veranderende risico's. Deelnemers kregen gelegenheid vragen te stellen en het gesprek aan te gaan.
03-12-2020	Webinar Duurzamere voedselsystemen	-	112	Stand van zaken uitwerking is getoetst bij deelnemers die tevens zijn geïnformeerd https://www.youtube.com/watch?v=NNIs2nhHKMI Verslag: Conferentie I'm In: Duurzamere voedselsystemen Nieuwsbericht Toekomst GLB
03-12-2020	Workshop: Het gebied aan zet	-	95	Stand van zaken uitwerking voor gebiedsaanpak is getoetst bij deelnemers die tevens zijn geïnformeerd
03-12-2020	Workshop: Netwerk van de toekomst			Verslag: https://www.toekomstglb.nl/actueel/nieuws/2020/12/18/conferentie-i%E2%80%99m-in-netwerk-voor-de-toekomst
03-12-2020	Webinar: Puntensysteem en ANLb		165	https://www.youtube.com/watch?v=9-4lcP5iO_M Verslag: Conferentie I'm In: Puntensysteem en ANLb Nieuwsbericht Toekomst GLB
10-12-2020	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Terugblik op conferentie 2 en 3 december. Stand van zaken Green Deal-aanbevelingen in relatie tot GLB-NSP.

				Toelichting proces naar definitieve SWOT Toelichting GBA: landschapselementen GBA: artikel 66 en 67
18t/m22-01-2021	De biokennisweek			Presentatie nieuw GLB in workshop voor biologische boeren. Vooral informeren van de doelgroep.
25-02-2021	Overleg biohuis met werkgroep GBA			Overleg over mogelijke invulling Groen-blaue architectuur voor biologische landbouw, waaronder "green by definition" voor GLMC's en eco-regeling.
01-02-2021	Digitale sessie ; GLB in vogelvlucht		100	Informeren collega's die niet direct betrokken zijn bij de programma-organisatie, maar wel interesse hebben in het nieuwe GLB
04-03-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			In dit overleg is de stand van zaken besproken van het Europese Besluitvormingsproces in de triloggen. Tevens kennismaking met nieuwe programmaleider.
10-03-2021	Overleg NAJK met werkgroep slimme veerkrachtige landbouw			Uitwerken regelingen voor jongelandbouwers, waaronder de vestiging steun.
25-03-2021	Webinar voor medewerkers van waterschappen over het nieuwe GLB	111		In dit webinar zijn medewerkers van waterschappen geïnformeerd over het nieuwe GLB. Hoe gaat het GLB duurzaam agrarisch ondernemersschap ondersteunen? Wat verandert er en welke kansen dat biedt voor de waterschappen? Zie https://www.uvw.nl/webinar/gemeenschappelijk-landbouwbeleid/
14-04-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Bijgepraat over de voorbereidingen voor het bestuurlijk overleg op 22 april 2021 o.a.

				<p>Leidende principes GLB-NSP kennis en innovatie en GLB-netwerk Onderzoeksrapport conditionaliteiten WeCR GBA: grondgebonden pakket.</p> <p>Vanuit de boerenorganisaties vooral zorgen vanuit de akkerbouw, zij voelen zich zwaar benadeeld door de conditionaliteiten, waaronder niet productief areaal wat alleen voor bouwland geldt, en de eisen mbt bufferstroken langs sloten en vruchtwisseling.</p>
26-04-2021	Overleg vakbond akkerbouw LTO, Nederlandse Akkerbouwwakbond met werkgroep werkgroep Groen Blauwe Architectuur over gevolgen GLMC's voor de akkerbouw.			<p>Verkend hoe de GLMC's beter inpasbaar zijn in de akkerbouw praktijk, waaronder eens in de 4 jaar een rustgewas ipv jaarlijks een andere teelt, zodat er ook ruimte is voor meerjarige gewassen zoals graszaad en karwij. Bufferstroken langs sloten tellen mee als niet productief areaal.</p>
18-05-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			<p>In dit overleg is de stand van zaken besproken van het Europese proces en Besluitvormingsproces in de triloggen. Terugkoppeling Bestuurlijk overleg d.d. 22 april.</p> <p>De gang van zaken programma GLB-NSP -Platteland en voedsel. -Slimme veerkrachtige landbouw</p> <p>Stand van zaken SWOT en praktijkproef. Bionext geeft aan niet tevreden te zijn over het onderdeel biologisch in de SWOT. Gezien de extra doelen in de farm to fork strategie. Na overleg wordt besloten om voor biologisch een verdiepende SWOT te laten maken.</p>
03-06-2021	gesprek Groene organisaties (G11) over GLB en NSP			<p>De groene organisaties zijn bezorgd over de vrijblijvendheid van de eco-regeling, ze zien liever een</p>

				sterk verzwaarde conditionaliteit. Het dilemma besproken dat het GLB een subsidie instrument is, wanneer de eisen voor basisbetaling een boer meer kosten dan dat hij vergoed krijgt, zal hij niet meer meedoen met het GLB. Wetgeving is een beter instrument om strenge eisen af te dwingen.
28-06-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			<p>Informatiesessies over belangrijkste ontwikkelingen rondom het GLB. Toelichting stand van zaken Europese besluitvormingsproces akkoord in de triloog.</p> <p>SER verkenning landbouwakkoord</p> <p>Stand van zaken Programma GLB-NSP</p> <ul style="list-style-type: none"> - Herverdeling - Jonge boeren - Bescherming zeldzame huisdierenrassen - tot standkoming definitieve SWOT - Praktijktoets GLB-NSP
01-07-2021	<p>Online NSP conferentie “Op weg naar een nieuw perspectief”</p> <p>Verschillende webinars en drie dialogotafels</p>			
01-07-2021	Talkshow: Op weg naar een nieuw perspectief	-	582	<p>Talkshow met o.a. komst van minister, gedeputeerde, betrokken boeren en natuurorganisaties die met elkaar in gesprek zijn gegaan.</p> <p>https://youtu.be/kU-cJbcS1fs</p> <p>Verslag: Alles over het concept NSP en de conferentie Nieuwsbericht Toekomst GLB</p>
01-07-2021	Webinar: Nieuw perspectief, nieuwe kennis	-	188	<p>Verslag: Webinar conferentie - ‘Nieuw perspectief, nieuwe kennis.’ Nieuwsbericht Toekomst GLB</p>

01-07-2021	Webinar: Het GLB in breder perspectief	-	183	Verslag: Webinar conferentie - Het GLB in breder perspectief Nieuwsbericht Toekomst GLB
01-07-2021	Webinar: Basisbetaling en eco-activiteiten, de praktijk	-	318	https://youtu.be/MQuQNbR0cRY Verslag: Webinar conferentie - Basisbetaling en eco-activiteiten, de praktijk Nieuwsbericht Toekomst GLB
01-07-2021	Dialoogtafel: Een zo groot mogelijke omslag	-	46	Informeren en mogelijkheid geboden tot het stellen van vragen. Verslag: https://www.toekomstglb.nl/actueel/nieuws/2021/07/29/dialoogtafels-conferentie-nsp-een-inkijkje
01-07-2021	Dialoogtafel: Het gebeurt in jouw gebied	-	38	Stand van zaken uitwerking is getoetst bij deelnemers met focus op gebiedsprocessen https://www.toekomstglb.nl/actueel/nieuws/2021/07/29/dialoogtafels-conferentie-nsp-een-inkijkje
01-07-2021	Dialoogtafel: Duurzaam verdienvermogen	-	51	Informeren en mogelijkheid geboden tot het stellen van vragen. https://www.toekomstglb.nl/actueel/nieuws/2021/07/29/dialoogtafels-conferentie-nsp-een-inkijkje
09-07-2021	Werkbezoek bij BoerenNatuur in Kamerik			o.a. aandacht gevraagd voor de uitvoering van het ANLb irt eco-regeling.
12-07-2021	Bestuurlijk overleg minister met boeren organisaties			De boerenorganisaties hebben grote zorgen over de grotere overheveling, blijft er dan nog voldoende basispremie over voor de inkomens ondersteuning? De Minister legt uit dat de verschuiving van inkomensondersteuning naar maatschappelijke doelen is ingezet, en dit niet meer zal veranderen. Ook GLMC's die grond uit productie nemen (bufferstroken, niet productief areaal) zijn reden voor zorg, vooral in de akkerbouw.

12-07-2021	Bestuurlijk overleg minister met groene organisaties			Natuurorganisaties maken zich zorgen over landschapselementen, afgesproken dit ambtelijk nader uit te werken. Ook wordt aandacht gevraagd voor de uitvoering en spoedige helderheid voor het ANLb, ook dit wordt ambtelijk nader uitgewerkt.
09-09-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			In dit overleg is de koersnotitie voor het bestuurlijke overleg van oktober besproken met de volgende onderwerpen: <ul style="list-style-type: none"> - Conditionaliteiten - Uitwerking financiën pijler - Onderzoek WUR - Praktijktoets - Stand van zaken GLB pilotregeling toekomstige landbouw (tweede ronde 2021-2023) - EU akkoord over de 3 GLB verordeningen.
27-09-2021	Bestuurlijk Overleg Minister – Boeren organisaties			De boeren organisaties hebben aangegeven wat voor draagvlak bij de boeren belangrijke elementen zijn: <ul style="list-style-type: none"> - meer overheveling moet gepaard gaan met nationale cofinanciering - 2e pijler: boerengeld op boerenerf - GLMCs: interferentie 7e nap, ook irt mestplaatsingsruimte, pleidooi voor behouden vanggewassen, moeite met bufferzone en niet productief - steun voor uitbreiding ANLb - waardering voor praktijkproef - zoveel mogelijk boeren aan boord houden. <p>Verschuiving van middelen tussen sectoren (akkerbouw naar veeteelt) of regio's (veenweide) ligt gevoelig.</p> <p>Hechten veel belang aan uitvoeren van sociaal economische impact analyse! Deze zal worden uitgevoerd.</p> <p>Benadrukken belang van tijdig beginnen met uitvoering en communicatie, ook aanbod van LTO om hieraan bij te dragen bijvoorbeeld bij werkbezoeken</p>

29-09-2021	Bestuurlijk Overleg Minister – Groene organisaties			<p>Groene organisaties maken zich zorgen, ze vinden het niet zo belangrijk dat alle boeren meedoen. Bepleiten strategie van het belonen van de koplopers. Ze pleiten voor een strenge invulling van de GLMC's, een grote overheveling naar de tweede pijler, voor gebiedsgericht beleid waar de nood het hoogst is. Minister geeft aan dat het GLB een subsidie instrument is, als de kosten hoger zijn om mee te doen dan de baten, zullen boeren afhaken, en niet omschakelen naar een duurzamere landbouw.</p> <p>NGO's bieden aan om te kijken hoe NGO's kunnen helpen om het plaatje over een andere verdienmodel voor het voetlicht van de boeren te brengen. Er wordt een ambtelijke vervolg afspraak ingepland om hierover door te praten, waaronder aansluiting Kritische Prestatie Indicatoren van de biodiversiteitsmonitor en de eco-regeling.</p>
01-10-2021	Werkbezoek bij ZLTO, in West-Brabant.			Presentatie ICT tools voor bodem en waterbeheer door de sector. Gesprek over belang van kennis en innovatie op het boerenerf.
08-10-2021	Werkbezoek BoerenNatuur en LTO in Leusden			Aandacht gevraagd voor tijdige besluitvorming vanwege uitvoering ANLb. Alsook voor nieuwe inzaaitechnieken in verouderd grasland of om grasland om te zetten naar kruidenrijk grasland zonder te ploegen, door het injecteren van het zaad in de bestaande grasmant. Helaas vallen ook deze technieken onder het ploeg en scheurverbod

12-10-2021	Conferentie Kansen van het GLB, de bodem als basis	354	398	Congres: Kansen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid: De Bodem als Basis 12 oktober 2021 - kort - YouTube
12-10-2021	Kansen en gevolgen van het nieuwe GLB. Wat -verandert er voor u?	91	67	Veel informeren en inspireren om middels het NSP een omslag te maken richting natuurinclusieve landbouw. https://youtu.be/vyIHb2_XI5A
12-10-2021	Hoe helpt een weerbare bodem je bedrijfsvoering	50	42	Veel informeren en inspireren om middels het NSP en duurzaam bodembeheer een omslag te maken richting natuurinclusieve landbouw. https://youtu.be/4nfvddA-ugA
12-10-2021	Verbreding ANLB: extra taken voor klimaat, water en boerenlandvogels	39	90	Uitleg over voorgenomen verbreding van het ANLb, deze verbreding werd positief ontvangen door de deelnemers, maar komt er dan ook meer geld? Dat is aan de politiek, die heeft nog niet besloten. https://youtu.be/_CUBZdFea7Y
12-10-2021	GLB als bouwsteen voor topvoedsel uit een rijk landschap	18	32	Verkennen hoe middels het NSP duurzaam voedsel te produceren aan de hand van een concrete casus in Noord-Nederland https://youtu.be/RAOG4XWueBM
12-10-2021	Perceelregistratie in uitvoering – hoe wordt dit geborgd bij RvO	9	11	Informeren hoe de perceelsregistratie gaat veranderen in het nieuwe GLB https://youtu.be/lh9VzIFGH88
12-10-2021	Vragen rondom vergroening GLB-NSP en kans om te netwerken	14	8	Veel informeren en inspireren om middels het NSP en duurzaam bodembeheer een omslag te maken richting natuurinclusieve landbouw. https://youtu.be/rAIB--P9_ro

12-10-2021	Welke maatregelen verbeteren waterkwaliteit en zijn inpasbaar in het GLB?	24	12	Concrete voorbeelden over maatregelen voor verbetering waterkwaliteit welke passen in het GLB. https://youtu.be/sBhf0HhfUHA
12-10-2021	Wat biedt het GLB om kennis en innovatie door te geven en verder te ontwikkelen?	18	10	Informatie over de kennis en innovatie maatregelen in POP3+ en hoe die worden voortgezet in het nieuwe GLB. https://youtu.be/E6WjnKBqrYE
12-10-2021	De gebiedsgerichte uitwerking van het ANLB door het agrarisch collectief	20	13	Doorpraten over de gebiedsgerichte aanpak van het ANLb. https://youtu.be/iL2rHhOYkzs
12-10-2021	Samenwerking in gebiedsontwikkeling – thema water	22	25	Hoe een samenwerkingsmaatregel kan helpen bij het gebiedsgericht oplossen van water problemen. https://youtu.be/iZz0DGLJyE
13-10-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Fysieke bijeenkomst bij het ministerie van LNV met verschillende workshops, waaronder groen blauwe architectuur en een serious game: budget verdeling van de NSP gelden over de verschillende doelen. Het blijkt nog niet zo eenvoudig om het budget te verdelen voor de leden van de MBG.
15-11-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			Stand van zaken formatie regering en wat dat betekent voor de besluitvorming van het NSP. En de volgende onderwerpen: - Veenweide - Conditionaliteiten/ <u>Ecoregeling</u> - Onder embargo: S-MER - Biologische landbouw Communicatie

25-11-2021	Vervolg afspraak bestuurlijk overleg 29 september. Verkennen hoe KPI's biodiversiteitsmonitor en eco-activiteiten op elkaar aansluiten.			In potentie zit er synergie tussen beide systeem. Aan de hand van de lijst eco-activiteiten van het NSP maakt team biodiversiteitsmonitor een voorstel voor praktische uitwerking synergie. Vervolg afspraak wordt begin 2022 gepland.
30-11-2021	Webinar "Het nieuwe GLB"	-	674	Informerend Webinar voor boeren, wat gaat er veranderen in 2023 en hoe kun je daar in 2022 op voorbereiden. Er waren veel enthousiaste reacties op het rekenvoorbeeld, komt er in 2022 een simulatietool beschikbaar voor iedereen?
02-12-2021	Maatschappelijke Begeleidingsgroep			De laatste loodjes in het besluitvormingsproces besproken. De boerenorganisaties geven aan dat de akkerbouw zwaar getroffen wordt door zowel de GLMC's, de herverdeling (CRISS), de hoge overheveling, welke gelden vooral naar veehouderij gebieden gaan (veenweide) en relatief weinig opties heeft in de eco-regeling. De groene organisaties zijn redelijk tevreden met de gekozen lijn. Ze maken zich wel zorgen over de vrijblijvendheid
03-12-2021	Bestuurlijk overleg (hoogambtelijke vervanging minister) - boeren organisaties			In dit overleg is besproken hoe de overheid kan zorgen dat de praktijk goed loopt voor de agrariërs, bv tijdig beschikbaar maken van een simulatietool. Daarnaast vooral aandacht voor de akkerbouw, in het algemeen is de impact van de GLMC's groot voor de akkerbouw met name niet productief areaal en bufferstroken, en specifiek voor akkerbouw in de veenkoloniën, waar ook vruchtwisseling een probleem is.
06-12-2021	Bestuurlijk overleg (hoogambtelijke vervanging minister) – groene organisaties			De Groene organisaties zijn blij met richting van het NSP, de vraag is of dit niet te vrijwillig is en hoe we dit gaan monitoren? Monitoring zit al besloten in de

				systematiek van het GLB. Aanvulling van nationale monitoring. Aanbod om te helpen bij uitvoering en implementatie.
07-12-2021	Webinar Leader- governance en stappen voor nieuwe GLB	-	65	Resultaten inventarisatie governance LEADER zijn gedeeld en aangescherpt. Deelnemers zijn geïnformeerd over de stappen voor voorbereidingen inrichting LEADER voor goede start begin 2023.
22-12-2021	Start ter visie legging concept GLB-NSP en sMER tot en met 1 februari 2022.			Pas na 1 februari 2022 zicht op de uitkomsten.